

Evaluatie proeftuin Het Begint Bij Mij Startblok

Looptijd proeftuin: oktober 2016-juni 2017 Doelgroep: leerlingen, ouders en leerkrachten basisschool Het Startblok, Oude-Tongen

Deelname: 39 leerlingen (groep 5,6 en 7), 13 ouders en 7 leerkrachten + IB'er van de school

Hieronder de evaluatieresultaten voor de ouders. Voor dit overzicht is gebruik gemaakt van de Eindmeting door het Verwey-Jonker Instituut i.h.k.v. het JSO-programma *Kwaliteit van de samenleving*, conceptversie september 2017.

Inleiding

Aanleiding

Wat te doen als je als kleine basisschool met steeds terugkomende problemen in de klas te maken krijgt? Bijvoorbeeld door de vele leerlingen die extra aandacht vragen van de leerkracht en verschillende incidenten met pesten en agressie? Bij basisschool Het Startblok haalden ze alles uit de kast, zoals een andere klassenindeling en observatie en tips van een expertisecentrum. Toch had dit nog niet het gewenste effect. De school besloot met het Jeugd OndersteuningsTeam (JOT) van de gemeente Goeree-Overflakkee de drieluik-training Het Begint Bij Mij voor zowel leerkrachten, leerlingen als ouders in te zetten.

Doel en methodiek

Het doel van de proeftuin is het versterken van de veerkracht en de samenkracht van jeugdigen, hun ouders en leerkrachten van de school Het Startblok op Goeree-Overflakkee. De proeftuin gebruikt hiervoor de methodiek Het Begint Bij Mij. De methodiek bestaat uit een gecertificeerde training gericht op het bevorderen van de eigen kracht van kinderen, ouders en mede-opvoeders (in dit geval leerkrachten) en vergroot hun veerkracht en autonomie. Het uiteindelijke doel is om zo een veilige en uitdagende opvoedomgeving te creëren voor de kinderen. De training rust op vijf pijlers met vaardigheidstraining m.b.t.:

1. Je rol en verantwoordelijkheid als ouder, jongere, leerkracht, jongerenwerker, et cetera.
2. Zelfvertrouwen en zelfbeeld.
3. Effectieve communicatie.
4. Normen, waarden en regels.
5. Het samenstellen van een supportgroep met supportgroep-leiders.

Met name de eerste drie pijlers van de methodiek sluiten aan bij de indicatoren waarmee het Verwey-Jonker Instituut de effecten van deze proeftuin heeft gemeten, namelijk:

- Het zelfbeeld en de zelfwaardering van de leerlingen en opvoeders aan de training is toegenomen (leefdomein 1);
- Ouders nemen verantwoordelijkheid voor hun gezin, binnen een goed functionerend netwerk (leefdomein 1);
- Leerkrachten en ouders benaderen de kinderen op een positieve wijze, gebruikmakend van opvoedingsondersteuning (voorbeelden: leerkrachten weten aan te sluiten bij wat kinderen nodig hebben, krijgen steun van collega's wanneer nodig en staan open voor tips en nieuwe ideeën). (leefdomein 1)

Het programma Het Begint Bij Mij bestaat uit een reeks bijeenkomsten waarin ouders worden gecoacht om verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor wie ze zijn: hun rollen, zelfvertrouwen, manier van communiceren, karakter, waarden, normen en positieve discipline in hun gezin, op school en in de directe omgeving. Over deze onderwerpen vulden elf ouders, die deelnamen aan het programma en een kind hebben op OBS het Startblok in Oude Tonge, op verschillende momenten een vragenlijst in. De eindvragenlijst is door tien ouders ingevuld. Daarnaast is gekeken naar de zelfrapportage over de veranderingen die ouders hebben ervaren na afloop van de training.

Algemene waardering van de training

De ouders waarderen de training gemiddeld met een rapportcijfer van een 8,4. Verder geven zeven ouders aan veel positieve invloed te ervaren van de training in hun dagelijks leven en twee ouders, een beetje positieve invloed. (Eén ouder heeft deze vraag niet ingevuld.)

Enkele opmerkingen van deelnemende ouders bij de eindevaluatie:

“Door de trainsters ben ik een ander mens geworden.”

“Veel geleerd. Waardevolle cursus.”

“We zijn een hechte groep geworden. Heel mooi hoe dit is ontstaan!”

“Ga zo door en help op deze manier nog veel mensen een stap vooruit!”

Zelfvertrouwen en zelfbeeld

De ouders rapporteren over hun eigen zelfbeeld en zelfwaardering bij de eindmeting een positieve verandering ten opzichte van vóór deelname aan het programma. Bij de startmeting kozen acht ouders voor het antwoord ‘kan beter’, bij de eindmeting gold dit voor vier ouders. Drie ouders beoordeelden hun eigen zelfbeeld en zelfwaardering bij de startmeting als goed, bij de eindmeting kozen zes ouders dit antwoord. Ook bij de vraag ‘Hoe beoordeel je jezelf als persoon?’ is een vergelijkbare vooruitgang te zien. Wanneer de ouders wordt gevraagd zichzelf te beoordelen als verantwoordelijke vader/moeder/opvoeder wijken zij niet ver af van de startmeting. Tien ouders beoordeelden vóór deelname aan het programma zichzelf als een goede verantwoordelijke ouder, bij de eindmeting beoordeelden nog steeds de overgrote meerderheid zichzelf als ‘goed’.

Verder zien we zeer positieve reacties op de volgende beweringen: “Ik ben er klaar voor om het heft in eigen handen te nemen.” “Ik ben er klaar voor om (nog meer) verantwoordelijkheid voor mijn eigen leven te nemen.” “Ik heb meer vertrouwen gekregen in de toekomst.” “Ik sta als persoon sterker in mijn schoenen.” “Het lukt mij over het algemeen beter om met uitdagingen en problemen om te gaan.” “Ik ben minder in verwarring over mijzelf.”

Aan de leerkrachten van de klassen gevraagd wat de meerwaarde van de training is voor de leerlingen. De leerkrachten geven aan dat van de 39 leerlingen er 24 baat hebben gehad bij de training, voor 7 is het antwoord neutraal en voor 8 heeft de training geen meerwaarde gehad. Opvallend is dat met name bij die leerlingen waarvan één van de ouders heeft meegedaan aan de training, de leerkrachten een positief effect zagen. Dit gold zowel voor de zorgleerlingen, als de overige leerlingen.

Verantwoordelijkheid van ouders voor hun gezin

Om de persoonlijke verantwoordelijkheid te meten kregen de ouders vijftien stellingen voorgelegd. Deze stellingen komen uit een gevalideerde vragenlijst die is ontwikkeld door Dr. Amanda Mergler (Docent Human Development and Educational, Psychology, Queensland University of Technology, School of Cultural and Professional Learning, Australië). De stellingen worden gemeten op een schaal van 1 (helemaal oneens) tot 4 (helemaal eens). Om een algemeen beeld te schetsen van de vooruitgang wat betreft persoonlijke verantwoordelijkheid is de gemiddelde score over alle stellingen berekend.

De ouders scoorden op de totale schaal die persoonlijke verantwoordelijkheid meet bij de eindmeting gemiddeld 3,01 ten opzichte van 2,97 bij de startmeting, voor de training. Geen of bijna geen vooruitgang dus. De grootste vooruitgang bij de ouders is te zien bij de stelling “Ik kies zelf hoe ik op bepaalde situaties reageer.” Waar bij de startmeting nog vier ouders het niet eens waren met deze stelling, waren alle ouders bij de eindmeting het wel eens met deze stelling. Ook bij de stellingen “Ik denk vaak aan bijzondere gebeurtenissen die er aankomen en dan zorg ik ervoor dat ik daar goed op voorbereid ben” en “Ik wil dat wat ik doe, behulpzaam is voor anderen” is duidelijk een vooruitgang door de ouders gerapporteerd.

Ouders benaderen de kinderen op een positieve wijze, gebruikmakend van opvoedingsondersteuning

Visie op gezin/school

De ouders die deelnamen aan het programma Het Begint Bij Mij beoordeelden voor aanvang van het programma de verschillende relaties die zij hebben met familieleden en gezin als positief. Bij de eindmeting zien we geen ander resultaat. Bij de beoordeling van de manier waarop zij met elkaar omgaan en de waarden bij hen thuis is een kleine positieve verandering waar te nemen. Bij de startmeting gaven drie ouders aan dat dit beter kon, bij de eindmeting koos nog slechts één ouders voor dit antwoord.

Visie op opvoeding

Bij de startmeting gaven zeven ouders aan dat zij het gedrag van hun kind(eren) positief kunnen beïnvloeden. Bij de eindmeting kozen zes ouders voor dit antwoord. Eén ouder gaf aan dit uitstekend te kunnen na deelname aan het programma, ten opzichte van geen enkele ouder bij de startmeting. De ouders schatten hun kennis en begrip van wat hun rol als vader/moeder/opvoeder inhoudt bij de eindmeting net zo positief als bij de startmeting. Op de vraag “Hoe goed kun jij je kind(eren) iets leren via je eigen gedrag?” reageren de ouders bij de eindmeting positiever dan bij de startmeting. Voor deelname aan het programma kozen acht ouders voor het antwoord ‘kan beter’, bij de eindmeting nog vijf ouders.

Communicatie

De ouders rapporteren bij de eindmeting nauwelijks een verschil ten opzichte van de startmeting wat betreft communicatie en interactie met hun kind(eren). Ze beoordeelden dit bij de startmeting al positief en ook bij de eindmeting beoordelen bijna alle ouderen de communicatie en interactie als goed of uitstekend. Wanneer gevraagd wordt naar communicatie met eventuele partner of andere belangrijke mensen die een rol spelen bij de opvoeding rapporteren de ouders over het algemeen wel positiever bij de eindmeting dan bij de startmeting. Bij de startmeting voor deelname aan het programma gaven vijf ouders aan dat deze communicatie beter kon en na deelname aan het programma gaven slechts twee ouders aan dat dit beter kon.

Conclusie

Uitgangspunt van de methodiek Het Begint Bij Mij is dat jeugd, ouders en medeopvoeders (in dit geval leerkrachten) hun eigen kracht, opvoedvaardigheden en sociale netwerken weten te benutten, zodat ze regie over hun eigen leven hebben en houden en de normale uitdagingen die bij het opgroeien en opvoeden horen, zelf aan kunnen. Uit het onderzoek blijkt dat ouders een positief tot groot positief effect ervaren na afloop van de training. Dit ligt op aspecten als steviger in de schoenen staan en meer verantwoordelijkheid willen nemen voor het eigen leven. Uit een vergelijking tussen begin- en eindmeting blijkt dat over het algemeen ouders na de training iets positiever zijn over hun zelfbeeld, verantwoordelijkheid ten aanzien van hun gezin en opvoeding dan aan het begin van de training. Dit komt vooral doordat de meeste ouders die hebben meegedaan aan de training bij het begin van de training ook al behoorlijk positief scoorden op een vierpunt-schaal. De verschuivingen zijn hierdoor gering en beperkt meetbaar. Wel kunnen we vaststellen dat de verschuiving die er is, positief is. Dat ouders aan het begin van de training al positief zijn heeft mogelijk te maken met het feit dat deelname aan de training vrijwillig is en lang niet alle ouders tijdens de pilot aan de training mee konden doen. Mogelijk zijn de ouders die mee doen al positief ten opzichte van opvoedingsondersteuning en zijn er daarom niet hele grote verschillen waar te nemen tussen de beginmeting en de eindmeting.

Positief is dat leerkrachten een groter positief effect zien bij de leerlingen waarvan één van de ouders deelnam aan de training.